

TIJDIGE AFSTEMMING VAN SAFETY EN SECURITY VOORKOMT ONOPLOSBARE TEGENSTELLING

DE PARADOX VAN VEILIGHEID

De cijfers liegen niet. Waar de Nederlandse burger zich in de jaren vóór de economische crisis steeds veiliger voelde, lijkt er anno 2016 een collectief gevoelde noodzaak te bestaan zich te willen beveiligen tegen de bedreigingen van deze tijd. Neem alleen al de vraag naar kogelwerend glas: die neemt hand over hand toe. Gebouweigenaren worstelen met de vraag hoe zij onbevoegde personen buitenhouden en tegelijkertijd mensen ín het gebouw in geval van een calamiteit snel en veilig laten vluchten. Feit is dat beveiligingsmaatregelen nogal eens botsen met voorzieningen op het gebied van brand- en vluchtveiligheid. Tussen safety en security bestaat een hardnekkige paradox.

ing. W.J.G. (Edwin)
van den Brink RSE,
DGMR, Arnhem

In Nederland kennen we nauwelijks wettelijke voorschriften rond de beveiliging van eigendommen. Natuurlijk: de organisatie en het beheer van de politie is in ons land bij wet vastgelegd. Er zijn wetten die de vertrouwelijkheid van onze persoonsgegevens moeten borgen. En vooruit: het Bouwbesluit stelt dat nieuw te bouwen woningen en woongebouwen 'inbraakwerend' moeten worden opgeleverd. Maar in algemene zin ziet de overheid de beveiliging van gebouwen, goederen, informatie en personen als een eigen verantwoordelijkheid.

Brandveiligheid is een heel ander verhaal. Het Bouwbesluit geeft een reeks functionele voorschriften en prestatie-eisen waarin tot in detail staat waaraan gebouweigenaren en -gebruikers moeten voldoen. De voorschriften zijn er primair op gericht om branduitbreiding te voorkomen, een veilige ontvluchting mogelijk te maken en de brandweerinzet te ondersteunen. Vooral die twee laatste doelstellingen leven op gespannen voet met beveiligingsvoorzieningen. Want: waar de beveiligingsmaatregelen het gebouw zoveel mogelijk gesloten houden, vragen een veilige ontvluchting en een adequate repressieve brandweerinzet juist om openheid.

HANGSLOT OP DE VLUCHTDEUR

Safety gaat voor security: de veiligheid van personen weegt zwaarder dan de bescherming van geldelijke belangen. Daarover zal weinig discussie bestaan. En dus worden gebouwen voorzien van brandscheidingen, vluchtroutes en brandbeveiligingsinstallaties. Keurig volgens de voorschriften. Maar de praktijk is weerbarstig. Gebruikers voegen na oplevering van een gebouw vaak allerlei extra (veiligheids)voorzieningen toe. Extra sloten, kaartlezers en toegangspoortjes moeten een gebouw tot een welhaast onneembare vesting maken voor hen die er niks te zoeken hebben. Tegelijkertijd zorgen dergelijke voorzieningen ervoor dat vluchten een stuk lastiger wordt. En waar doorgangen in beveiligingsschillen of buitengevels in geval van een brandalarm eigenlijk direct opengegooid zouden moeten worden, blijven deze in de praktijk zo lang mogelijk gesloten. De afstemming tussen de (publiekrechtelijke) brandveiligheidsvoorschriften en de (privaatrechtelijke) beveiligingsvoorzieningen is een heuse balanceeract. Slaat de balans door, dan kan dat leiden tot schijnveiligheid en zelfs tot ronduit gevaarlijke situaties. Het bekendste voorbeeld daarvan kent iedereen: het hangslot op de vluchtdeur. In veel gevallen manifesteert een doorgeslagen balans zich echter subtieler. Bijvoorbeeld in de vorm van eerder genoemde toegangscontrolesystemen en inbraakwerende scheidingsconstructies.

BEVEILIGING: DETECTEREN EN VERTRAGEN

Bij de beveiliging van gebouwen tegen een inbraak gaat het om twee dingen: zo vroeg mogelijk detecteren en zo lang mogelijk vertragen. Op die manier kan tijdig worden ingegrepen. Hoe vertraag je een inbreker in voldoende mate? Een manier om dat te doen is de buitengevels van het gebouw uit te voeren met een doorbraakweerstand. Hoe hoger de 'resistance class' van een deur, raam, vliesgevel, traliehek of luik, hoe langer de ongenode bezoeker bezig is om binnen te komen. Er zijn zes verschillende gradaties opgenomen in tabel 7 van de NEN-EN 1627:2011: RC1 tot en met RC6. Daarbij wordt uitgegaan ►

Niveau van veiligheid

Het niveau van veiligheid wordt niet bepaald door op zichzelf staande maatregelen, maar door een evenwichtig samengesteld pakket van voorzieningen. Binnen de brandveiligheid spreken we van zogenaamde BIO (Bouwkundige, Installatietechnische en Organisatorische)-maatregelen, binnen het vakgebied beveiliging wordt gesproken over OBE (Organisatorische, Bouwkundige en Elektronische) - maatregelen. Deze volgen niet uit een wettelijk voorgeschreven veiligheidsniveau, maar komen tot stand op basis van een analyse van relevante risico's. Vanuit de verzekeringsbranche wordt daarop bijvoorbeeld ingespeeld met de Verbeterde Risicoklasseindeling (VRKI) en bijbehorende certificeringsregelingen. De focus ligt daarbij echter vooral op de bescherming van goederen. Wie zich in bredere perspectief wil beschermen tegen onbevoegde beïnvloeding door derden, zoals bijvoorbeeld binnendringing (inbraak), vernieling (vandalisme, sabotage) of ontvreemding (diefstal, spionage), moet zelf bepalen waar de lat ligt.

1

Het hangslot op de deur

van een voorgeschreven gereedschapset, zoals opgenomen in hoofdstuk 7 van de NEN-EN 1630:2011.

DILEMMA'S ROND VEILIG VLUCHTEN

Hoe hoger de weerstandsklasse, hoe langer het duurt voordat iemand binnen is. Maar: wat geldt voor inbrekers, geldt ook voor de brandweer. Zoals gezegd ligt het niet voor de hand dat buitendeuren in geval van brand automatisch open gaan. In beginsel komt de brandweer dus voor een dichte deur te staan die niet eenvoudig te forceren is. Uiter-

Tabel 1: Weerstandsklassen, bron: NEN-EN 1627:2011

Resistance class (RC)	Tool set (see EN 1630: 2011, clause 7)	Resistance time [min]	Maximum total test time [min]
1	A1	-	-
2	A2	3	15
3	A3	5	20
4	A4	10	30
5	A5	15	40
6	A6	20	50

Een voorbeeld: de vergrendelde deur

Een deur die moet voldoen aan een bepaalde weerstandsklasse of brandwerendheid heeft vaak meerdere vergrendelpunten. Deze grendels worden normaliter elektronisch ingetrokken op het moment dat de kaartlezer groen licht geeft, waarna de deur geopend kan worden. Na het passeren van de doorgang valt de deur weer dicht en wordt deze automatisch vergrendeld. In geval van nood moet een deur tegengesteld aan de vluchtrichting zijn weerstandsklasse behouden, maar in de vluchtrichting moet de deur zonder gebruikmaking van een sleutel onmiddellijk geopend kunnen worden over de minimaal noodzakelijke breedte (Bouwbesluit artikel 7.12, lid 1). Via een deurkruk of een groene handmelder kan de deur vanaf de hoog beveiligde zijde geopend worden. De grendels worden hiermee elektronisch ingetrokken. Valt de deur weer dicht, dan moeten de noodzakelijke grendelpunten hersteld worden om de brandwerendheid en inbraakwerendheid van de deur te behouden. Daarvoor is het noodzakelijk dat de elektronische vergrendeling is aangesloten op een noodstroomvoorziening, de bekabeling in functiebehoud wordt uitgevoerd en de grendels weer geactiveerd worden nadat de deur wordt gesloten. Overigens geldt voor deuren waarop meer dan 100 personen aangewezen zijn dat zij voorzien moeten worden van paniekbeslag conform de NEN-EN 1125:2008. In geval van weerstandsklasse RC3 zijn dat vaak paniekbalken met bijbehorende gereedschapset A3 uit de NEN-EN 1630:2011. Deze zijn nogal makkelijk te manipuleren. Bovendien is de combinatie van groene handmelders en paniekbalken in geval van nood geen gelukkige combinatie.

aard beschikt de brandweer over zwaar gereedschap – denk aan hydraulisch reddingsgereedschap – waarmee zelfs scheidingen met een hogere weerstandsklasse geforceerd kunnen worden. Maar met de inzet daarvan gaat kostbare tijd verloren. En wat te denken van de gevelschade die ontstaat op het moment dat de brandweer zich letterlijk een weg naar binnen moet banen? De oplossing is simpel: een sleutelbuis, sleutelkluis of sleuteldepot met een generale hoofdsleutel speciaal voor de brandweer.

Om te voorkomen dat een dergelijke voorziening de zwakste schakel in de beveiliging wordt, kan de sleutelbuis worden verankerd aan een (voldoende zware) bouwkundige constructie. Punt van aandacht daarbij is het sluitwerk. De meeste sleutelbuizen worden voorzien van europrofielcilinders met een SKG 2- of 3-sterren classificatie. Deze komen overeen met weerstandsklasse 2 en 3 en geven in principe een vertraging op de doorbreekweerstand van drie en vijf minuten. Maar: voor gebouwen met een hogere weerstandsklasse ($\geq$ RC4) kan een dergelijke cilinder leiden tot een kortere vertragingstijd. Het beoogde beveiligingsniveau wordt dan niet gehaald.

VAN HOOG NAAR LAAG

Voorzieningen gericht op gecontroleerde toegangsverlening – speedgates, loopdeuren met mechanische sloten, complete toegangssluizen - vormen een belemmering voor een ongehinderde doorstroming van personen in geval van brand. Met die belemmering zou al in het ontwerp van een gebouw rekening gehouden moeten worden. De beveiligingszonerings moet zodanig worden

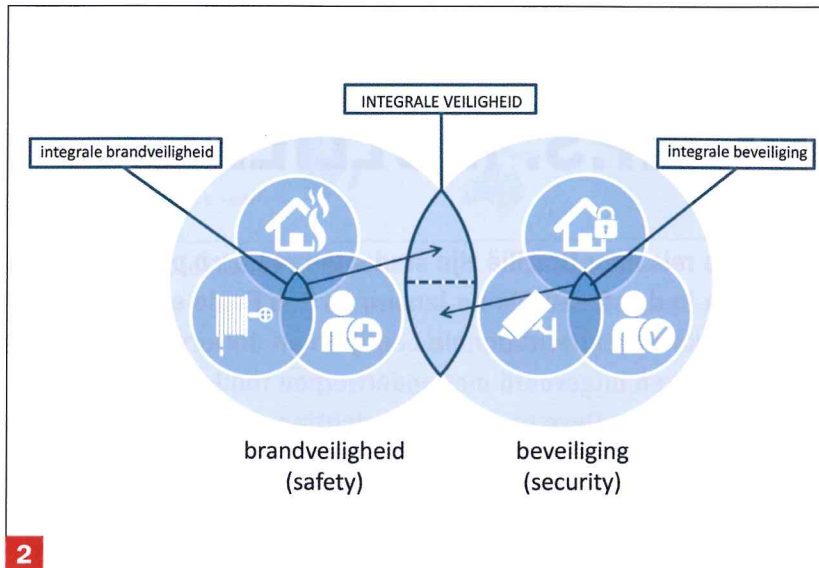
opgezet dat mensen in principe alleen van hoog naar laag beveiligde bouwdelen vluchten. Op die manier voorkom je dat personen zich in geval van een ontruiming ongeautoriseerd toegang verschaffen tot bouwdelen met een hoog beveiligingsniveau. Hetzelfde principe geldt voor de doorgangen in beveiligingsschillen of de buitengevels: deze hoeven alleen in de vluchtrichting onbelemmerd gebruikt te worden. In de andere richting blijven de beveiligingseisen van kracht.

Een dergelijke oplossing vraagt om zorgvuldige afstemming tussen de verschillende voorzieningen, vooral bij doorgangen waar meerdere eisen gelden. Een doorbraakweerstand, een brandwerendheid en een geluidisolatie-eis bijvoorbeeld. Kaartlezers, elektrische meerpuntssluitingen, noodontgrendelknoppen, paniekbeslag, weerstandsklasse en brandwerendheid mogen elkaars werking niet negatief beïnvloeden.

INTEGRALE VEILIGHEID

De paradox van veiligheid is een logisch gevolg van de scheiding tussen de vakgebieden brandveiligheid en beveiliging. Waar de adviseur brandveiligheid tegenwoordig bijna vanzelfsprekend deel uitmaakt van het ontwerpteam, komt de adviseur beveiliging vaak pas in een laat stadium aan tafel. Deels is dat verschil terug te voeren op de publiekrechtelijke en privaatrechtelijke achtergrond van beide vakgebieden. In tegenstelling tot brandveiligheid, maakt beveiliging geen deel uit van de gemeentelijke toetsing van de omgevingsvergunning. De beveiligingswensen van de gebruiker komen daardoor pas later in beeld. Ook is de gebruiker niet altijd bij de start van een project in beeld of speelt het beveiligingsvraagstuk bij een gebruiker in een bestaand gebouw.

Duidelijk is dat er voor zowel nieuwe als bestaande gebouwen heel wat komt kijken bij de beveiliging van doorgangen als daarbij de eisen op het gebied van vluchtveiligheid, brandwerendheid en inbraakwerendheid op een goede wijze worden ingevuld. Eén ding is duidelijk:

Integrale veiligheid

het treffen van individuele maatregelen zonder oog voor de onderlinge samenhang leidt *niet* tot een veilige situatie. De inpassing van maatregelen op het gebied van brandveiligheid en beveiliging vraagt om een integrale benadering van het onderwerp veiligheid. ■

BRONNEN

- ▶ [1] Landelijk rapport Veiligheidsmonitor 2015
- ▶ [2] Bouwbesluit 2012
- ▶ [3] NEN-EN 1125:2008 Hang- en sluitwerk - Panieksluitingen voor vluchtdeuren met een horizontale bedieningsstang voor het gebruik bij vluchtroutes - Eisen en beproevingsmethoden
- ▶ [4] NEN-EN 1627:2011 Deuren, ramen, vliesgevels, traliehekken en luiken - Inbraakwerendheid - Eisen en classificatie
- ▶ [5] NEN-EN 1630:2011 Deuren, ramen, vliesgevels, traliehekken en luiken - Inbraakwerendheid - Beproevingmethoden voor de bepaling van de weerstand tegen manuele inbraakpogingen

■ **AANKONDIGING:
ALV (UTRECHT)
OP 23 MAART 2017**

www.nvbv.org